

magnetofonerne naturligvis kan finde anvendelse ved undervisningen uden for disse.

Såvidt vides, foretager skolerne båndoptagelse af beskyttede værker, uden at der indhentes samtykke fra ophavsmændene. Selvom man betragter denne fremgangsmåde som lovlig, idet optagelsen anses at finde sted til privat brug, kan det muligvis hævdes, at den virksomhed, der udøves af de ved visse skolevæsen eller for visse skoleformer etablerede båndcentraler, der drives af det offentlige, efter gældende ret forudsætter samtykke fra ophavsmændene. Disse båndcentraler indspiller programmer fra radioen, fortrinsvis skoleradioudsendelserne, og de under vedkommende skolevæsen hørende skoler kan herefter bestille kopier i det omfang, hvori de måtte mene at have brug for dem. Der er her tale om optagelser uden forudgående bestilling og tillige om en sådan spredning af de fremstillede eksemplarer, at ophavsmændene formentlig har krav på at blive spurgt.

Båndcentralernes virksomhed er en betingelse for den rationelle og effektive udnyttelse af skoleradiosens udsendelser, og de af centralerne foretagne indspilninger udgør fra et pædagogisk synspunkt et så værdifuldt hjælpemiddel, at de bør kunne ske uhindret, når de foretages til undervisningsbrug, så meget mere som det ikke for alvor kan hævdes, at ophavsmændenes interesser ville lide skade i nævneværdig grad ved en anerkendelse heraf.

Medens der således synes at foreligge et behov for en legalisering af optagelsen i undervisningsøjemed af radioudsendelser, kan dette ikke siges at være tilfældet med hensyn til optagelser fra kommercielle grammofonplader. Der ses ikke at være nogen rimelig grund til at tillade en båndcentral at kopiere sådanne plader og derefter distribuere de fremstillede kopier til skolerne. Tilsvarende gælder for så vidt angår de af grammofon-selskaberne fremstillede kommercielle bånd.

Af hensyn til ophavsmændene bør den frie adgang til at foretage båndoptagelser etc. endvidere være begrænset til at gælde optagelse til midlertidig brug i undervisningen. Hvis der optages værker til permanent brug, kommer man ind på et område, hvor det kan være af betydning for ophavsmændene at kunne hævde deres interesser.

De fremstillede lydband etc. må ikke anvendes til andet formål end undervisning.

Lovforslagets § 17 er udformet i overensstemmelse med disse synspunkter.

Til § 18.

Lov 1933 indeholder ikke nogen til den foreslåede regel svarende bestemmelse.

Forslaget om tilladelse til at fremstille eksemplarer af udgivne værker til brug for blinde er foranlediget af en henstilling fra administrationschefen for de kgl. blindeinstitutter og socialministeriet. I det danske lovudkast af 1951 var tilladelsen gjort betinget af, at der ikke forelå erhvervsøjemed, men omfattede til gengæld enhver form for eksemplarer. Herved ville der imidlertid være blevet åbnet visse muligheder for misbrug, idet grammofonplader eller båndoptagelser af litterære og musikalske værker, som angiveligt er fremstillet med særskilt brug af blinde for øje, faktisk også vil kunne benyttes af andre. Under hensyn hertil har man ment at måtte indskrænke tilladelsen til at gælde fremstilling af eksemplarer i blindskrift.

På skolerne for døve og talelidende er der et betydeligt behov for at affotografere lærebøgerne på båndfilm og benytte optagelserne ved gennemgangen af lektiestoffet. Ved at anvende båndfilm til døveundervisning opnår man gennem projektion en stor, for eleverne fælles tekstflade, som ellers kun kan fås på kassetavlen eller i specielle, meget store og skrøbelige, håndskrevne bøger. Den store tekstflade er nødvendig til undervisning af døve, fordi disse ikke som andre elever gennem øret kan følge lærerens undervisning samtidig med, at de følger med i en bog. I øvrigt anvendes de originale bøger i videst muligt omfang i klassesæt sammen med båndfilmene, idet filmene benyttes til klasse gennemgangen, medens bøgerne bruges ved den individuelle tilegnelse af stoffet. Man har fundet det praktisk og rigtigt at tillade fremstilling af eksemplarer med dette begrænsede formål. Denne indskrænkning i ophavsretten vil i øvrigt kun spille en ret ubetydelig rolle for ophavsmændene, da de benyttede eksemplarer ofte vil være omfattet af bestemmelserne i § 11.

Det følger af sig selv, at de i henhold til § 18 fremstillede eksemplarer ikke må anvendes i andet øjemed end til brug for henholdsvis blinde samt døve og talelidende.

Til § 19.

Reglen i stk. 1 svarer nogenlunde til bestemmelserne i lov 1933 § 14 d. og e. Man har dog foreslået, at der gives forfatteren krav på vederlag for hans digts benyttelse som tekst i udgivne nodehefter og ved offentlige fremførelser af musikalske kompositioner. Vederlaget skal i mangel af mindelig overenskomst fastsættes på den i § 54 angivne måde. Der er således på dette punkt foreslået gennemført en tvangslicensordning, men der kan i mange tilfælde kun blive tale om et mindre vederlag, da adskillige koncerter ikke kan bære udgif-